METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁĐĐEHUS

18.10.2021 MH 4922/2021

Asiantuntijalausunto

Metsähallitus
Johtava asiantuntija Tuula Kurikka

Maa- ja metsätalousvaliokunta 19.10.2021

HE 156/2021 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Asian taustaa

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013; jäljempänä metsätuholaki) tarkoituksena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Lailla pyritään erityisesti pitämään metsien pahimpien tuhohyönteisten kannat riittävän alhaisella tasolla. Metsällä tarkoitetaan aluetta, johon sovelletaan metsälakia (1093/1996).

Metsien terveys on pysynyt Suomessa pääsääntöisesti hyvänä. Metsät ovat myös puustoisempia kuin koskaan aiemmin. Puuston vuotuinen kasvu on kohonnut 107 miljoonaan kuutiometriin. Puuston määrä metsissä myös lisääntyy edelleen, kun puuston kokonaispoistuma jää jatkuvasti vuotuista kasvua pienemmäksi. Kestävästi käyttäen metsät säilyvät terveinä ja monimuotoisina myös tuleville sukupolville. On todennäköistä, että metsien järeytyessä, ne altistuvat lisääntyville kaarnakuoriaistuhoille. Lisäksi puiden tyvilahoisuus saattaa lisääntyä.

Ilmastonmuutos on aikamme suurimpia haasteita, joihin myös metsien kasvatuksella ja puun käytöllä voidaan vaikuttaa. Metsät sitovat maailmanlaajuisesti ilmakehän hiilidioksidia ja toimivat hiilinieluna ja -varastona. Hiilinielut hidastavat ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden kasvua ja täten hillitsevät ilmastonmuutosta. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös metsiin lisäten metsätuhojen riskiä. Metsänhoidossa tuleekin varautua etenevän ilmastonmuutoksen aiheuttamiin riskeihin.

Metsätuhoilla tarkoitetaan yleensä erilaisten tekijöiden aiheuttamia sellaisia vahinkoja, jotka alentavat metsätalouden tuottoa. Tuhot jaetaan tavallisesti elottomien tekijöiden ja elollisten tekijöiden aiheuttamiin tuhoihin. Elottomien tekijöiden aiheuttamia tuhoja ovat esimerkiksi metsäpalot, myrskytuhot, lumituhot ja ilmansaasteiden aiheuttamat tuhot. Elollisten tekijöiden aiheuttamia tuhoja ovat lähinnä hyönteisten, sienien ja erilaisten pieneliöiden aiheuttamat taudit sekä eläinten aiheuttamat tuhot.

Metsien terveyteen vaikuttavat monet tekijät, kuten ilmasto- ja maaperäolosuhteet, puuston ikä ja laatu, metsien käsittely, metsätuhot sekä ilman epäpuhtaudet. Metsien luontaiseen ominaisuuteen kuuluu, että metsässä esiintyy aina jonkin verran tuhoja ja tuhonaiheuttajia. Metsien terveyden heikentymisessä on usein kyse puuston ominaisuuksien, ympäristötekijöiden ja tuhonaiheuttajien yhteisvaikutuksesta.

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁĐĐEHUS

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Metsätuhojen torjunnassa lähtökohta on, että metsässä esiintyy aina jonkin verran tuhoja ja tuhonaiheuttajia, mutta laajojen ja suuria taloudellisia menetyksiä aiheuttavien metsätuhojen syntymiseen ja leviämiseen olisi pystyttävä vaikuttamaan jo ennalta. Parhaiten laajojen hyönteistuhojen estäminen tapahtuu siten, että tuhohyönteisten kannat pidetään riittävän alhaisena ja yllä-pidetään puiden elinvoimaa. Torjuminen siinä vaiheessa, kun tuho on jo leviämässä, on paljon hankalampaa, ellei jopa mahdotonta. Vastaavasti juurikäävän torjunta on tehokkainta niissä metsissä missä sitä ei vielä ole havaittu.

Metsähallituksen lausunto

Metsähallitus toteaa, että metsätuholakiin esitetyt muutokset ovat hyvin perusteltuja ja kannatettavia.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluosiossa sekä säädöskohtaisissa perusteluissa esitetään, että *"ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmää on tarpeen tarkentaa Metsähallituksen osalta, sillä nykytilanteessa Metsähallituksen harjoittaman metsätalouden asema ei ole selvä suhteessa metsätuholain ammattimaisen toiminnanharjoittajan määritelmään. Sen vuoksi on tulkinnanvaraista, koskevatko velvoitteet Metsähallitusta esimerkiksi metsätuholain 18 §:n 1 momentin omavalvontaan liittyen. Metsähallitus on kuitenkin noudattanut toiminnassaan metsätuholain velvoitteita, joten ehdotettavalla muutoksella vahvistetaan myös lainsäädännön tasolla toimijoiden yhdenvertainen asema."*

Metsähallitus pitää Metsähallituksen määritelmän tarkentamista tärkeänä ja pyytää lisäksi huomioimaan sekä mahdollisesti avaamaan Metsähallituksen eri roolit ja toiminnot selkeästi tulevassa lainsäädännössä. Katsotaanko Metsähallituksen Luontopalvelut lain tarkoittamaksi ammattimaiseksi toiminnanharjoittajaksi, Metsähallitus Metsätalous Oy:n lisäksi? Tällä hetkellä 95%:a Luontopalveluiden hakatusta puutavarasta menee Metsätalous Oy:n kautta toimituskauppana, mutta Luontopalvelut tekee myös itsenäisesti joitakin pystykauppoja vuodessa.

Metsähallituksen toteaa, että lakia metsätuhojen torjunnasta sovelletaan pääsääntöisesti ainoastaan siellä missä metsälakiakin, joten laki ei koske suojelualueita. Poikkeuksena on kuitenkin suojelualueilta hakatun puutavaran varastointi ja hakkuussa maastoon jätettävän puutavaran määrä, joilta osin on noudatettava ao. lain kirjauksia. On kuitenkin huomattava, että hakkuulla tarkoitetaan valmistettua puutavaraa, ei pelkästään kaadettua puuta, esimerkiksi suojelualueilla lahopuun tuottamismielessä kaadettuja puita.

Juurikäävän torjunta sähkö -yms. linjoilla eli muutkin kuin kasvatus - ja uudistushakkuut ollaan lisäämässä lakiin. Metsähallituksen näkemyksen mukaan on syytä tarkentaa, että ko. pykälä ei koske suojelualueilla olevia sähkö- ym. linjoja.